

2025-03-04

Uppmaning till Regeringen, riksdagspartierna och de svenska EU-parlamentarikerna att värna EU:s hållbarhetslagstiftningar

Vi, representanter från svenska civilsamhällesorganisationer, fackförbund och forskare, vill uttrycka vår oro över EU-kommissionens Omnibusförslag, som presenterades den 26 februari.

Omnibusförslaget innebär ändringar i flera lagstiftningar samtidigt, i detta fall flera nyligen antagna hållbarhetslagstiftningar: direktivet om företags hållbarhetsrapportering (CSR), direktivet om tillbörlig aktsamhet för företag i fråga om hållbarhet (CSDDD) och taxonomiförordningen som fastslår kriterier för vad som är en miljömässigt hållbar ekonomisk verksamhet. Förslaget riskerar att urvattna dessa centrala hållbarhetslagstiftningar som antogs i slutet av den förra mandatperioden efter flera års komplicerade och omfattande förhandlingar.

Kommissionens ordförande Ursula von der Leyen har uttalat att Omnibusförslaget handlar om att minska regelbördan för att på så sätt stärka Europas konkurrenskraft men inte försvaga ambitionsnivån. Det förslag som presenterats innebär dock omfattande försämringar av de aktuella lagstiftningarna. För CSDDD skulle det bland annat innebära att möjligheten att hålla företag rättsligt ansvariga på EU-nivå tas bort, införlivning i nationell lagstiftning skjuts upp till 2027 och due diligence-processer blir endast en punktinsats vart femte år. Företag behöver bara granska direkta underleverantörer, och de med färre än 500 anställda undantas helt, vilket innebär att risker längre ner i värdekedjan – där kränkningar av mänskliga rättigheter och miljöförstöring ofta är som störst – ignoreras. Samtidigt minskar skyldigheten att agera vid överträdelser, och kravet på att genomföra klimatomställningsplaner slopas helt. Dessutom begränsas vilka intressenter som ska beaktas, vilket riskerar att utesluta de mest sårbara grupperna som exempelvis lokalbefolkningen som ofta är indirekt berörd.

Sammantaget innebär kommissionens förslag en kraftig underminering av regelverkets syfte – att skydda mänskliga rättigheter och miljön och främja hållbart och ansvarsfullt företagande. Sverige bör inta en proaktiv hållning för att säkerställa att dessa centrala regelverk inte försvagas.

Ett robust hållbarhetsramverk stärker EU:s position som en global ledare för ansvarsfullt företagande och stärker förtroendet bland investerare och konsumenter. Genom att upprätthålla integriteten i de antagna direktiven kan EU bygga en gynnsam miljö för företagande som belönar ansvarstagande aktörer, attraherar investeringar och främjar innovation, vilket även kommissionens egen konsekvensanalys bekräftar. Att i detta skede omförhandla CSRD och CSDDD skulle störa pågående lagstiftningsprocesser i Sverige och övriga EU, skapa rättslig osäkerhet för företag och andra aktörer, samt riskera att slösa bort de resurser som redan investerats i implementeringen av dessa regelverk – en kritik som framförs av både EU-baserade företag, svenska företagsledare inom ESG (Environmental, Social, Governance) och hållbarhetsexperten, investerare, människorättsexperten, civilsamhällesaktörer och fackföreningar. Majoriteten av EU:s medlemsländer, inklusive Sverige, har dessutom redan införlivat CSRD i nationell lagstiftning. I Sverige har regeringen även inlett implementeringen av CSDDD genom att utse en särskild utredare.

CSDDD, CSRD och taxonomin är viktiga delar i EU:s arbete för att motverka företagsrelaterade människorättskränkningar och bekämpa klimatförändringar. CSDDD:s krav på att företag ska anta och genomföra klimatövergångsplaner är nu viktigare än någonsin, särskilt då 2024 var det varmaste året som hittills uppmätts enligt Copernicus Climate Change Services. EU måste hålla fast vid sina åtaganden och behålla sin globala ledarroll inom mänskliga rättigheter och hållbarhet. Flera länder, däribland Storbritannien, Norge, Sydkorea, Mexiko, Brasilien, Japan och Kanada har redan eller är i processen att introducera liknande lagstiftningar för obligatorisk tillbörlig aktsamhet i fråga om mänskliga rättigheter, vilket innebär att det nu finns ett momentum som EU bör använda.

Trots att Omnibusförslaget kan få stor påverkan har ingen offentlig konsultation eller ordentlig konsekvensanalys genomförts, i direkt strid med kommissionens egna principer för "bättre lagstiftning". Detta underminerar inte bara transparensen och förtroendet för EU:s institutioner, utan ökar också risken för oavsiktliga konsekvenser för medlemsstater och intressenter.

Vi uppmanar därför Sveriges regering, riksdagspartier och de svenska EU-parlamentarikerna att ifrågasätta lämpligheten och innehållet av Omnibusförslaget och att aktivt ta ställning mot förslaget. Innehållet och tidsplanerna i de berörda lagstiftningarna behöver bibehållas och ändringar behöver begränsas till att minska överflödiga eller överlappande rapporteringskrav. Svenska beslutsfattare har en viktig roll att spela för att försvara EU:s hållbarhetsagenda.

Fackförbund

Akademikerförbundet SSR	Heike Erkers, Förbundsordförande
Byggnads	Kim Söderström, Förbundsordförande
Handels	Linda Palmetzhofer, Förbundsordförande
IF Metall	Marie Nilsson, Förbundsordförande
ST	Britta Lejon, Förbundsordförande
Vision	Veronica Magnusson, Förbundsordförande
Vårdförbundet	Sineva Ribeiro, Förbundsordförande

Organisationer

Act Svenska kyrkan	Emilie Weiderud, Policychef
Afrikagrupperna	Louise Lindfors, Generalsekreterare
Diakonia	Mattias Brunander, Generalsekreterare
Ekobanken medlemsbank	Maria Flock Åhlander, VD
Fair Action	Marlene Rosendal, Generalsekreterare
Fair Finance Guide	Jakob König, leder Fair Finance Guide, Sveriges Konsumenter
Fairtrade Sverige	Ulrika Urey, Generalsekreterare
ForumCiv	Anna Stenvinkel, Generalsekreterare
Human Rights Watch	Måns Molander, Nordenchef
Latinamerikagrupperna	Martin Johansson, Ordförande
Läkarmissionen	Josephine Sundqvist, Generalsekreterare
Naturskyddsföreningen	Karin Lexén, Generalsekreterare
Oxfam Sverige	Suzanne Standfast, Generalsekreterare
Pingstmissionen	Mikael Jägerskog, Senior Policyrådgivare
Swedwatch	Alice Blondel, Generalsekreterare
We Effect	Anna Tibblin, Generalsekreterare

Akademiker

Chalmers tekniska högskola	Martin Persson, Biträdande Professor
Försvarshögskolan	Simon Pierre Boulanger Martel, Postdoktor
Göteborgs universitet	Deniz Kellecioglu, Universitetslektor
Handelshögskolan	Hans Kjellberg, Professor
Handelshögskolan	Lin Lerpold, Biträdande Professor
Handelshögskolan	Lars-Gunnar Mattsson, Professor Emeritus
Handelshögskolan	Sarah Philipson Isaac, Postdoktor
Handelshögskolan	Örjan Sjöberg, Professor
Linköpings universitet	Pontus Cerin, Biträdande Professor
Stockholms universitet	Beatrice Crona, Professor
Stockholms universitet	Lisa Deutsch, Universitetslektor
Stockholms universitet	Jana Gheuens, Postdoktor
Stockholms universitet	Maria-Therese Gustavsson, Professor
Stockholms universitet	Shefali Roy, Doktorand
Stockholms universitet	Isabella Strindevall, Doktorand
Södertörns högskola	Matilda Baraibar, Docent
Södertörns högskola	Tatiana Sokolova, Doktorand